

ULF KRISTERSSON:

Från Tillväxttaiwan till Sagosverige

Den moderna ekonomin är globaliserad, men det offentliga politiska samtalet blir alltmer provinsiellt.

"Både Hong Kong och Singapore är rika stater. Båda har högre BNP per capita än Sverige. Tunnelbanan är ren och hel, utan kladd, spyor och huliganer. Vid en jämförelse är det Stockholm som framstår som fattigt och sjaskigt. Vad är det som händer?" frågar sig S-E-bankens chefekonom Klas Eklund i en artikel i Tiden (7-8/95).

Han målar effektivt upp den asiatiska ekonomiska dynamiken och ställer den i kontrast mot det trötta gamla Europa. En miljard människor lever idag i ekonomier som växer med 10 procent om året. En helt ny världsomspännande medelklass växer fram som gör svenskt välstånd allt mindre unikt. De är medelklass på väg uppåt, vi är medelklass på väg ner. Sysselsättning och investeringar

flyttas från väst till öst. Globalisering av ekonomin, internationalisering av beslutsfattande och gränslösa marknader är inte längre saker som trendsättare bara pratar om. Nu när det händer pekar många på att Sverige inte bara har egna, nationella problem av format, utan att vi mentalt ligger i helt fel världsdel. "Våra" svenska storföretag som slåss på världsmarknaden drar dramatiska slutsatser av detta. De är inte längre svenska. Det märker vi kanske först när VD och huvudkontor också emigrerar.

Allt växer

Vi andra försöker i bästa fall förstå vad som händer. För ett par veckor sedan besökte jag, tillsammans med några moderata riksdagskollegor, Hong Kong och Taiwan. Jag tror att vi träffade fler optimistiska och entusiastiska människor där på en vecka, än man träffar i Sverige på ett helt år! Allt växer, allt blir bättre, framtiden är ljus. Kanske är det som svenskt 50-tal, kanske är det något helt annat?

Taiwan, detta lilla land som för bara några år sedan stod symbol för det billiga och det plagierade, visar

oss att de enkla sanningarna inte gäller:

När landets moderna historia börjar i slutet av 40-talet hade Taiwan en BNP lägre än Indiens. Taiwan har en befolkningstäthet som överträffar Bangladeshs och försvarskostnader större än Israels. Taiwan har inga som helst naturtillgångar, men gott om tyfoner och andra naturkatastrofer. Landet är diplomatiskt isolerat och får inte vara med i världens stora handelsorganisationer.

Men ändå: Taiwan är USA:s femte största handelspartner. Taiwan har världens största valutareserv. (Det lär vara så att man var beredd att betala FN:s samtliga medlemsavgifter som pris för ett medlemskap. Vad nu Taiwan ska i FN och göra?) Och Taiwan är nu Kinas första demokrati. Så ser en del av vår omvärld ut.

Bara ett par veckor före vår resa, drabbades jag av svensk politik när den är som allra sämst:

I en intressant interpellationsdebatt i riksdagens kammare försökte min kloke kollega Widar Andersson föra ett samtal med finansminister Åsbrink om "marknadsekonomins utveckling" i Sverige. Delvis med

utgångspunkt i de enorma förändringar som den globala marknaden kräver av den snäva och allt mer skådespelande politiken. I bästa Widar-stil var det naturligtvis snarare en reflektion än en regelrätt fråga. Men det gick inte. Finansministern gav rena goddag yxskaft-svar. Knappast på grund av bristande begåvning eller insikt, utan på grund av bristande fantasi och intresse. Eftersom Widar trots allt var "partivän" fick han några vänligt meningslösa klappar på axeln.

Kuliss för sagoberättare

Begåvade diskussioner som förs i slutna rum – "mellan skål och vägg" som det allt oftare heter – på seminarier och konferenser, lyser med sin frånvaro i parlamentet. Kollegan Andersson blev förbannad och påpekade stillsamt att "det som mycket förtjänstfullt kan diskuteras i Göteborgs operahus (det var där grabbarna i politiken för en tid sedan fick träffa Barnevik, min anmärkning) borde i varje fall fragmentariskt också kunna luftas i det svenska parlamentet". Men istället "vidgas gapet mellan vad som realt händer i världsekonomin och den politiska offentliga diskussionen." Och riksdagen blir en kuliss för sagoberättare.

Varje sommar reser riksdagens

utskott på studieresor för att lära mer. Ömsom charterresa med tolk, ömsom mycket meningsfullt. Mitt eget utskott – socialförsäkringsutskottet – tillhör de som har mest att lära. Vi ville resa, inte till Singapore, men väl till Nya Zeeland. Det blev tummen ner. Håll er till Europa var budskapet. Med all respekt för fransk socialpolitik eller den spanska solkusten, men det är knappast därifrån svensk konkurrenskraft ska hämta sin inspiration. I en tid när alla politikens förutsättningar först internationaliseras och nu globaliseras blir riksdagen själv tillräcklig och provinsiell. Istället för att med ljus och lykta söka nya sanningar ute i den värld som nu konkurrerar ut oss, reser den samlade riksdagen årligen på skolresa till svenska landshövdingeresidens. Så kan vi inte ha det.

Åter till S-E-banken. Tillsammans med ett gäng yngre borgerliga vänner var vi där och pratade om just politikens roll i denna nya ekonomi. Bankpalatset är en mycket dubbel upplevelse. Å ena sidan gammalmodigt och svulstigt från industrialismens storhetstid. Det påminner faktiskt om riksdagshuset; det är gammalt, flott och en smula odynamiskt. Hos dem hänger gamla Wallenbergare på väggarna, hos oss

gamla talmän. Men bara några meter från historiens vingslag i bankhuset drabbas man bokstavligen av hela den elektroniska världsekonomin. Efter nationsgränser och förlegade regleringar finns all konkurrens här, nu, omedelbart. Det inte S-E-banken lyckas med kan en japansk bank göra istället. Jag slås av hur mycket vi saknar just denna institutionella konkurrens i politiken. "Om inte vi skapar goda institutioner och sunda spelregler för människor och företag, kommer Taiwan göra det istället" borde vara en ständigt närvarande tanke i bakhuvudet på varje politiker. Istället ägnar vi oss mentalt åt att rättvist fördela det elände som finns kvar, inom ramen för ett sällskapsspel som allt färre har respekt för.

Land på dekis

Att parlamentet betyder allt mindre för samhället utanför staten är en sak, i huvudsak något positivt. Men att parlamentet och det offentliga samtalet tappar all betydelse även för den nationella politikens alla viktiga vägval är katastrofalt. Widar Anderssons uppgivna suck över Åsbrink är träffande: "Finansministern berör inte nämnvärt analysen och frågorna hänvisas till utredningar." Så gör man i ett land på dekis.